

niet kunnen nalaten ook zijn eigen leven te verstaan in dit licht. Maar dit wordt een beleving, die ten nauwste met heel zijn levenshouding samenhangt, die ook op 't nauwst is verbonden met zijn godsdienstig ervaren en zijn godsdienstige uiting. En het godsdienstig leven van den man van wetenschap zal alzoo zeker worden beïnvloed door zijn wetenschappelijke arbeid, maar dan toch ook weer zóó, dat hij speciale vormen van tegenwicht nodig heeft voor zijn smart, die hem juist als man van wetenschap overkomt. Zonder rekening te houden met deze gegevens zal de psychologie der religie haar christelijk karakter verloochenen, en dus haar eigen eere loslaten.

Ook bij de ideaalstelling voor het leven van den christen hebben deze gegevens beteekenis. We blijven bij het door ons in het laatste geval besproken voorbeeld.

Er schijnt b.v. in onzen tijd een neiging te zijn bij sommigen, die aan wetenschappelijke arbeid zich wijden, om al maar weer te zoeken de vreugde van het weten. De vreugde van de oplossingen van de vragen. En wat smart baart, wat pijn doet, verwerpt men liefst, of men blijft er althans kritisch tegenover staan, omdat men het andere, het vrolijke weten wil. Zeker, er zijn ook anderen. Men loopt met problemen in het besef een min of meer sportieve houding daardoor aan te nemen en dan begeert men de oplossing van de vragen niet. Maar dan is het ook zóó, dat alleen de menschen de vragen gepakt hebben; dan pakken de vragen de menschen niet.

Over deze menschen spreken we niet.

Maar er zijn ook ernstige zoekers, ernstige en stoere werkers, krachtige denkers, die al maar weer het licht van het weten willen vinden.

Nu mag nimmer worden vergeten, dat de rechte zielkunde der religie ons zegt, dat hij, die God vreest, door veel te weten ook verdriet krijgt. En dat verdriet kan geen tegenwicht ontvangen in datgene, wat we dan wel weten; het is alleen weg te nemen bij hem, die gelooft; die in stede van een idealisme door het kennen, vindt een idealisme des geloofs, dat over zijn gebrekkig kennen toch de glans van de eeuwigheid stralen doet.

Ware vroomheid blijft steeds erkennen, dat wetenschap vermeederen ook beteekent smart vermeederen.

En hier geeft ze de zielkunde der religieuze persoonlijkheden, der waarlijk vromen in schriftuurlijken zin, óók steeds deze gegevens verschaft, dat in het krachtig geloof alleen een tegenwicht gevonden werd tegen de smart van het weten.

Ook op die wijze gezien bestaat er een innig verband tusschen geloof en wetenschap. In de ziel van den geloovige kan het weten van het vele het sterke geloof niet missen. Anders komt er een innerlijke yerscheuring, een verbreking van de persoonlijkheid, die ook in het wetenschappelijk werk uitkomt. Het geloof heffe dan het weten op tot een levensbeschouwing van hooger orde, zodat die twee, geloof en wetenschap elkaar niet kunnen missen. In de innerlijkheid van den man van wetenschap is deze houding noodig, zal hij in staat zijn naar buiten een wetenschap, naar christelijk beginsel georiënteerd, en in de christelijke levensbeschouwing geworteld, te propageeren. Anders wordt het ook bij hem:

Mijn wetenschap en mijn geloof,

Die leven saam en stoeien....

Het is 'j' een lust om 't aan te zien...

Zoo'n recht geloovig knoeien.

Alleen maar het wordt dan op den duur een on-geloovig.... misschien... niet knoeien. Maar de geloovige wetenschap gaat verloren.

In het propageeren van de gedachte, dat wetenschap smart geeft, heeft de Schrift en met haar de zielkunde der religie uitgesproken een grondidee, ook voor de christelijke wetenschap van groot gewicht.

We gaven deze enkele voorbeelden, om te doen zien, hoe er op meer dan één wijze voor de algemeene ervaring en voor de bijzondere levensomstandigheden gegevens in de Schrift zijn te vinden, wanneer we ons zetten tot de studie van de psychologie van de religie.

Ook hier zal er telkens weer nodig zijn een ernstig pogen om de eenheid der Schriftgegevens te verstaan. En dat verstaan is weer alleen door geloof mogelijk. Maar juist voor de geloovige wetenschap ligt hier dan een ernstige taak. Een taak, die niet mag verwaarloosd worden.

En voor de praktijk wordt zoo meer dan één vruchtbare gedachte naar voren gebracht. In prediking en zielzorg zal de homileet en de zieherder de echte zielkunde der religie nimmer kunnen missen.

Waarbij dan nog dit komt, dat hij, zoodra hij de Schriftuurlijke gegevens toepast op het leven „Anklang” vindt ook bij de meest eenvoudigen. In de uitspraken van de Schrift heeft men vooralsnog — en het is gelukkig — meer vertrouwen dan in het betoog van één of ander knap psycholoog.

In den door ons bedoelden zin kan er dus van een schriftuurlijke godsdienstpsychologie

sprake zijn. En dan blijft deze wetenschap gezond.

Tegen het individualisme van ethiseerende richtingen, tegen het normloze van de psychologiseerende scholen, tegen de eenzijdige en dikwerf valsche lijdelijkheid van de mysticisten, staat dan een zielkunde, die naar de Schrift leeft en die aan het Woord van onzen God haar gegevens ontleent.

Alleen zoo kan de godsdienstpsychologie gezond blijven, en een recht gezond geestelijk leven dienen.

Deze gezonde godsdienstpsychologie zal ook haar invloed moeten doen gelden bij het oordeel in allerlei kwesties van zedelijken aard, in allerlei gevallen, die liggen op het terrein van de ethiek.

Wat de Schrift ons zegt — niet van de concrete kwesties van het leven van onzen modernen tijd als cinema en theater, als tooneel en sport — daarover spreekt de Schrift niet — maar wat zij ons zegt van de normale houding van de kinderen Gods tegenover de dingen, die liggen op een terrein, waar vele vraagtekens staan, of waar, erger nog, Satan zijn tenten heeft opgeslagen, dat heeft voor ons groote beteekenis.

We zullen de gegevens der Schrift, de geestelijke ervaring, die de Schrift bij Gods volk onderstelt en leert, moeten bestudeeren.

Men zegt in onze dagen zoo vaak, dat men zich toch moeilijk kan richten naar de opvattingen van enkele menschen, of van een deel van het volk, dat is opgevoed en groot geworden bij een bepaalde levensverhouding. Men zegt, dat een sterk conservatisme in die kringen de blikken benevelde. Het kan waar zijn. Zekerheid daaromtrent bestaat objectief evenmin als omtrent het tegendeel.

Maar Gods Woord zij ons uitgangspunt.

En laten we ons afvragen, welke de geestelijke houding der kinderen Gods is, zooals zij ons in de Schrift wordt geteekend.

Voordat zulks is geschied ten opzichte van den principiëlen achtergrond van allerlei vermaak en levensopenbaring op het terrein van de algemeene genade mogen we ons niet maar naar een bepaalde zijde wenden. Noch naar linker, noch naar rechter kant. Wanneer het ons ernst is met de vragen op ethisch terrein, dan nemen we ook hier geen beslissing, die ontleend is aan ons vooruitstrevend willen, of aan onze conservatieve terughoudendheid, — maar dan laten we onzen God spreken in Zijn Woord.

Dan is datgene, wat Hij als de levenshouding der vromen, als de gezonde psychologie van den religieuze mensch heeft gegeven, datgene, wat ons als normaal in de ziel van Gods kind wordt voorgesteld, voor ons ook inderdaad norm en ideaal. Ook al valt het ons vleesch dan tegen, of al moeten we nieuwe banen uit.

Maar we zijn dan eerlijk genoeg om schuchter te zijn. Schuchter tegenover allerlei, dat zich als vermaak aandient, schuchter tegenover allerlei, dat zich als cultuurgave praesenteert. En evenzeer schuchter tegenover datgene, wat als hoogste waarheid wordt verkondigd, omdat het oud is, schuchter om zoo maar iets voor ordinantie Gods uit te maken.

Maar ook, — we gelooven, dat er een zekere continuïteit is in het zedelijk leven van Gods kinderen. En we wachten ons steeds de conscientie der broederen te ergeren.

Er is toch óók een ergeren van de kleinen. En dit soort „ergernis” kan, zielkundig gezien, wel degelijk een ergernis zijn in den schriftuurlijken zin. Een „ergernis” waarvoor we ons moeten wachten.

Wat eisch van het leven der bekeering is, wat eisch van heiligmaking is, — het zal steeds weer door de Schrift moeten worden uitgemaakt.

Onze ethiek is nog vrij weinig ontwikkeld.

Maar zeker zal ze ook zielkundigen grond moeten hebben, en ongetwijfeld heeft de psychologie der religie een eigen, zij het ook zeer moeilijke taak, ook op het erf van de zedeleer.

En dat weer niet alleen, wanneer het er om gaat de gegevens der Schrift zielkundig te benaderen, maar ook, wanneer het er om te doen is, de innerlijke werking van de zede op den persoon, en de beteekenis van de ethische wet voor de beleving te benaderen.

We verstaan, dat de godsdienstpsychologie alzoo beteekenis heeft voor heel het terrein van de godgeleerdheid, evengoed als voor heel het praktische leven van den christen. De praktische kennis van de geloofswaarheden, de zedeleer en de Schriftuitlegging, het leven van bekeering en heiligmaking, het leven van geloofsstrijd en geloofsoverwinning moet door de gezonde godsdienstpsychologie worden gediend.

En tot op zekere hoogte is ieder geloovige godsdienstpsycholoog.

Er is bij hem een verstaan van de zielsbelevingen en een ontleden van de ervaringen en gesteldheden van het eigen hart; een nagaan van de invloeden en de werkingen van de invloeden, die iets in zijn ziel vermogen.

Voor al in onzen veelsziens drukken tijd is het

noodig, dat ook dat karakter van het geloofsleven bewaard worde. Het zal goed zijn voor de bezinning, voor de zelfbezinning, voor de rustige ontwikkeling van het geloofsleven van den enkeling en voor de krachtsontwikkeling van de gemeente van Christus.

In een tijd, waarin allerlei menschen met allerlei vragen bezig zijn, mag iemand, die God vreest, zijn eigen ziel niet vergeten.

Daar is een oude legende.

Een christen ging op reis, op reis door het leven. Hij nam alles mede; zijn bagage was heel veel. Pakken van arbeid, tusschen vol kennis; kisten met boeken en koffers vol goederen om uit te deelen; vele geestelijke Baedekers waren in zijn bezit. Hij nam vele vrienden mee, en ontmoette vele kennissen op den weg. Hij had het druk om alles te regelen, en hij gunde zich geen tijd om voor zijn eigen lichaam te zorgen. Telkens ontmoette hij vrienden op den weg; hij sprak ze aan; hij genoot van hun tegenwoordigheid.... Toen vond hij, zittende aan den weg, Jezus van Nazareth, en bij hem een vreemde, wiens trekken hij meende te herkennen.... Maar hij was toch wat vreemd, die andere.... Toen vroeg Jezus hem: kent ge dezen wandelaar niet? En hij antwoordde: neen Heere, al zijn zijn trekken mij bekend.... Toen zeide Jezus: Menschenkind.... het is uw eigen ziel. Als ik niet voor haar had gezorgd zoude ge haar hebben vergeten.... Lang sprak Jezus; en veel sprak de reiziger niet.... Maar hij vond een oude bekende weer in het gezelschap van den trouwen Herder.... Toen hij zich eindelijk omwende om nu te zien waar de anderen waren, waar al zijn reisgezelschap en al zijn bagage was, miste hij wel iets.... maar hij was er niet armer door.... en nu eerst gelukkig reisde hij verder.... Hij had zijn ziel weergevonden. Nu ook reisde Jezus naast hem.

Wij moeten reizen op den weg des levens.

We hebben veel bagage, en veel vrienden, die meereizen.

Maar.... laten we onze zielen niet vergeten. Ook al zorgt Jezus voor de ziel van Zijn kinderen. Levensgeluk en levensrust is eerst daar, waar we ons eigen ziel kennen.... en waar we het licht Gods zien schijnen over ons zieleleven.

En.... waar dat licht schijnt tot in de donkerste hoeken van onze ziel.

J. W.

UIT DE SCHRIFT.

Na de bete... toen...

En na de bete, toen voor de Satan in Judas Johannes 13:27.

Wie in de schaduw zit des Allerhoogsten, die strijdt niet meer tegen hen, die zonden willen zegen: de mensch is wat hij eet.

Want wanneer hij God in de oogen heeft gezien en zijn Heere Jezus Christus, dan weet hij: de mensch is, die hij is. Hij is goed of kwaad, uit den Geest of uit het Beest. Maar hij wordt meer en meer wat hij is. En wat dit worden aangaat: hij wordt niet naardat hij eet, doch naardat hem te eten gegeven wordt.

Te eten gegeven vanwege den Heere zijn God.

* * *

Hebt gij gelet op Judas Iskariot?

Zie, ook hij zit aan den pascha-disch en ook hij wil nu eten.

En Judas denkt: ik eet wat ik wil.

Maar hem wordt heden te eten gegeven. En na vele uren is het hem duidelijk geworden, dat het aller menschen spijze is te doen den wil huns Vaders.

Wie daarom den Vader van onzen Heere Jezus Christus tot zijn Vader heeft en Diens wil volbrengt, die heeft gegeten zijn spijze en leeft in eeuwigheid.

Maar wie uit den vader, den duivel, is (Joh. 8:44), die eet de spijze zijns Vaders. Dan zegt hij: ik eet, naar dat ik wil. Maar als hem de spijze Gods te eten gegeven wordt, dan eet hij zich den dood: dus eet hij, wat hij niet wil. Hij eet zich den dood. Niet omdat de spijze Gods geen medicijn zou kunnen zijn tegen den dood, doch wíl de spijze des duivels wordt gezocht als medicijn tegen alle brood des levens.

Dus eet de mensch, naardat hem te eten gegeven wordt. Wat hij eet, dat eet hij haastig. Het is de haast van den waanzin, die als de goede spijze geboden wordt, grijpt naar wat hij houdt voor tegengif; en zie het is vergif, en het is van den duivel; en dat andere — dat was brood en het was ook van God.

* * *

Dus is de bete, die Christus nitrekt als het Woord, dat van God uitgaat. Dat Woord zal nooit ledig wederkeren maar het zal doen al wat God behaagt en voorspoedig zijn tot hetgeen waar toe Hij het zendt. En dat Woord dwingt tot keuze. Het bekeert en verhardt. Het werpt neer of stijft den nek.

En zoo het Woord, zoo de bete. Zonder bate is de bete niet.

Gelijk het Woord den Geest meer en meer

vaardig m
Satan o
verhard
Neem d
Er wor
duivel in
Of er w
in hem.
Hebt g
Zie hoe
paaschma
want zoo
steekt.
Judas
hem nog
bedient a
hem den
wat wil
Meester
verrader
stand over
Nu m o
uitbarste
desnoods
geboren w
Judas, v
bete?
En na c

Let wel
de duivel
Reeds e
Maar tus
van den S
Want de
den duive
Doch de
wordt, m
Daarom
hier werd
in het bloe
en jagen.
gifstof doe
Maar de

Hebt gij
Toen de
toen kon
voeten wie
lijden, dat
de voetwa
Maar da
ziel en v
En dan
Dan hie
Zal hij e
Ja hij za
hij word
En die
kroop. Nu
zijn voet:
Nu maakt
de intieme
hij houdt
En na d
Want in
hart geven
Zoo wac
gebaar, d
Christus.

Maar he
Nu staat
ding (do
vriet), dat
bestaan.
Een der
Eerst de
Toen de
Daarna d
de intieme
En hij

Zoo paac
altijd wat
na „dat gij
Ook u g
Hij predi
De bete
Laat die
Want de
En als ir
ook Zijn w
En dan
TOEN voer
die van te
Want alle

Wie is he
Dr Goelker
„Telegraaf”?

geloofsleven
or de bezin-
rustige ont-
den enkeling
de gemeente

en met aller-
God vreest,

or het leven.
is heel veel
nnis; kisten
om uit te
aren in zijn
en ontmoette
ad het druk
ich geen tijd
gen. Telkens
hij sprak ze
igheid.....
g. Jezus van
ziens trekken
hij was toch
Jezus hem:
antwoordde:
bekend....
het is uw
ezorgd zoudt
sprak Jezus;
aar hij vond
elschap van
tich eindelijk
deren waren,
bagage was,
er niet armer
ij verder....
ook reisde
s levens.
vrienden, die
vergeten. Ook
ijn kinderen.
daar, waar
vaar we het
ieleleven.
in de don-

J. W.

Satan in Judas.
Joh. 13:27.
roogsten, die
n willen zeg-

heeft gezien
weet hij: de
f kwaad, uit
wordt meer
len aangaat:
naardat hem

re zijn God.

lisch en ook

l.
geven. En
worden, dat
den wil huns

Heere Jezus
ens wil vol-
en leeft in

vel, is (Joh.
rs. Dan zegt
als hem de
dan eet hij
ij niet wil.
spijze Gods
n den dood.
t gezocht als

eten gegeven
ustig. Het is
goede spijze
houdt voor
t is van den
brood en het

reikt als het
ord zal nooit
al wat God
geen waartoe
gt tot keuze-
meer of stijft

onder bate is
eer en meer

vaardig maakt over u tot bekeering, of den
Satan over u naar uw keuze komen doet tot
verharding, alzoo ook de bete.

Neem de bete — en één van beide geschiedt.
Er wordt daarna van u gezegd: toen voer de
duivel in hem.

Of er wordt gezegd: toen voer de Heilige Geest
in hem.

Hebt gij nu gelet op Judas Iskariot?

Zie hoe hem Christus' hand de bete van den
paaschmaaltijd in de saus doopt en daarna —
want zoo doen de gastheeren — hem in den mond
steekt.

Judas weet het nu: de gastheer behandelt
hem nog als gast; hij reikt hem nog de hand; hij
bedient aan hem het teeken der liefde en beteekent
hem den dienst der liefde. Het is een stille vraag:
wat wilt gij? En hij heeft verstaan — dat de
Meester niet de onwetende is, die argeloos den
verrader groet als zijn vriend, doch die den toe-
stand overziet en Judas leest in de ziel.

Nu moet hij kiezen. Hij moet nu in tranen
nitharsten of in vloeken. Laat hem ze nog inhouden
desnoods; toch moet nu de traan of de vloek
geboren worden.

Judas, wat zal het zijn? Welke bate heeft de
bete?

En na de bete — toen voer de duivel in hem.

* * *

Let wel — dat is niet de eerste maal, dat hem
de duivel aangruipt.

Reeds eerder was dit geschied (vs 2).

Maar tusschen die eerste en die tweede invaring
van den Satan ligt — de bete!

Want de mensch is wat hij is. Judas was van
den duivel — eer de bete hem gegeven werd.
Doch de mensch wordt wat hij is, en hij
wordt, naardat hem te eten gegeven is.

Daarom doet de bete wat! Zij versterkt hetgeen
hier werd gewrocht. Zij brengt het weder NIET
in het bloed. Doch zij laat het bloed sneller kloppen
en jagen. Ziet er gifstof in dat bloed — wat die
gifstof doet, dat doet zij nu haastiglijk.

Maar de bete heeft geen bloed bedorven.

* * *

Hebt gij gelet op Judas Iskariot?

Toen de eerste invaring van den Satan kwam,
toen kon hij het verdragen, dat Jezus hem de
voeten wiesch. Hij kon het hebben, hij kon het
lijden, dat daar een heilige hand zijn voet raakte:
de voetwassing, de lichtste aanraking.

Maar dan — dan staat het proces van Judas'
ziel en van den duivel, die ingevaren is.

En dan?

Dan biedt zich hem de bete!

Zal hij eten?

Ja hij zal. Want de mensch wordt, ook als eter,
hij wordt, naardat hem te eten is gegeven.

En die bete verhaastte het proces. Het bloed
kroop. Nu klopt het. Eerst raakte de heilige hand
zijn voet: de voetwassing, de lichtste aanraking.
Nu raakt de heilige hand zijn mond: de bete,
de intiemere aanraking. Maar hij kan het lijden;
hij houdt het uit: de mond brandt niet.

En na de bete — toen voer de Satan in hem.

Want invaren is sterker actie dan „in het
hart geven" (vs. 2).

Zoo wacht de Satan nog op de bete en op het
gebaar, dat de bete biedt; want souverain is
Christus.

Maar het proces is nu welhaast gerijpt.

Nu staat Judas op. En de bete is de aanlei-
ding (doch in der eeuwigheid de oorzaak
niet!), dat straks Judas nog een derde ding zal
bestaan.

Een derde!

Eerst de voetwassing: de hand raakt den voet.

Toen de bete: de hand raakt den mond.

Daarna de Judaskus: de mond raakt den mond:
de intiemste aanraking.

En hij — zich opmakende, verhing zich.

* * *

Zoo machtig is nu Woord en bete. Het doet
alijd wat, het Woord. En u — wat haat het u
nu „dat gij dit alles gelooft?"

Ook u geeft de Heiland de bete.

Hij predikt u, leert u, biedt u het gastmaal.
De bete heeft haar bate.

Laat die bate der bete zijn de boete.

Want de mensch is, die hij is.

En als in u de Heilige Geest is, dan zal de bete
ook Zijn werking sterker doen zijn en krachtiger.

En dan wordt van u gezegd: En na de bete,
TOEN voer de Heilige Geest in hem; de Geest,
die van te voren in hem was, ondoorgrondelijk.

Want alle bete is een last!

K. S.

KERKELIJK LEVEN.

Synode-indrukken.

VI.

De verrader.

Wie is het, die de 19 vragen, door de Synode aan
Dr Geelkerken gesteld, heeft verraden aan „De
Telegraaf"?

Dat is een zaak, welke gedurig weer sommige
gedachten in beslag neemt.

Door zulke dingen voelen de kerken zich in
haar eigen huis niet veilig.

Het gaat hier niet om lekkage, wat ook reeds
te veroordeelen zou zijn, maar om een onttrekken
van stukken aan hun bestemming.

Ieder, wiens moreel gevoel niet min of meer
afgestompt is, zal dit streng moeten afkeuren.

Het is dan ook geheel natuurlijk, dat men den
dader op het spoor wil komen.

Toch wordt daarbij wel eens geredeneerd op
een wijze, welke geen rekening houdt met ver-
schillende mogelijkheden.

Men ziet soms eenzijdig in een bepaalde richting.
Dan loopt men gevaar zich te vergissen.

Op zichzelf moet men drieërlei mogelijkheid open-
laten.

Of men moet kans gezien hebben op de drukkerij,
waarop de stukken gedrukt werden, een exemplaar
te ontfutselen. Of een van hen, die officieel de
stukken ontvingen, moet de vragen in handen heb-
ben gespeeld van genoemd dagblad.

De eerste mogelijkheid is wel uitgesloten. De
waarborgen van veiligheid zijn in deze geheel af-
doende.

Bij de tweede mogelijkheid kan vanzelf met zulk
een stelligheid niet worden gesproken. Toch stuit
de gedachte, als zou één van de afgevaardigden
of praeadviseurs ter Synode zich hiertoe hebben
geleend, ons zóó tegen de borst, dat we liever op
een derde mogelijkheid wijzen, al kunnen we de
tweede niet geheel afsnijden.

Welke is dan die derde mogelijkheid?

Deze, dat geen enkel exemplaar van de gedruk-
te Synodale vragen op een redactie-bureau van
de Liberale Pers terecht is gekomen, maar dat
zonder medeweten van één der Synode-leden een
afschrift is genomen van de vragen.

Dan kunnen de leden en ook anderen, die de
vergaderingen bijwoonden, alleen met een vrije
conscientie verzekeren, dat zij daarin niet de hand
hebben gehad.

Men moet hier n.l. de vraag stellen: hebben zij,
die rechtens de vragen in hun bezit hadden, wel
genoeg zorg gedragen, dat niemand anders, ook
niemand van hun huisgenooten, daarvan inzage
konden nemen?

Hebben zij die, zodra zij hun kamer verlieten,
wel achter slot en grendel gesloten?

Misschien zal men opmerken, dat deze eisch
toch overdreven is.

Daartegen moeten we echter opkomen.

De ervaring leert, dat notarissen, juristen enz.
de grootste voorzorgen nemen, dat niets uit de
geheime stukken openbaar wordt, terwijl kerkelijke
personen in deze dikwijls, laten wij maar zeggen,
zeer goedgelovig zijn en meenen, dat niemand
er wel misbruik van zal maken.

Men verliest te veel uit het oog, dat er volstrekt
geen wantrouwen uit spreekt, wanneer men stukken
wegsluit.

Dat is voor alle officiële personen, in dit geval
Synodale afgevaardigden enz., plicht.

Verontschuldigen als: ja, maar mijn Pietje
en mijn Marietje, mijn dienstbode en mijn vrouw
zijn boven alle verdenking verheven, kunnen hier-
bij niet dienen.

Men gaat alleen vrij uit, wanneer men alles
heeft weggesloten.

Daarom is het onderzoek naar den dader zoo
uiterst lastig.

Mocht dit een les zijn voor kerkelijke personen
om uiterst voorzichtig te zijn.

Publiciteit.

Men heeft naar aanleiding van de openbaarma-
king der vragen, nog dringender dan vroeger de
kwestie gesteld: maar kon de Synode niet wat
meer de belangstelling van onze menschen heb-
ben bevredigd?

Nu willen we dit punt later eens breedvoerig
behandelen.

Tijdens deze Synode zou het niet verstandig zijn
dit aan de orde te stellen.

Men zou er uit kunnen afleiden, dat wij bij-
zondere behoefte hadden aan kritiek op de geheim-
houding, welke speciaal deze Synode betracht.

Integendeel willen wij gereedelijk toestemmen,
dat zoo ooit strenge geheimhouding gerechtvaard-
igd is, dat bij deze Synode het geval was.

Waarmee wij ook weer niet zeggen willen, dat
meerder publiciteit niet mogelijk ware geweest.
Maar het zou niet goed zijn, ze bij deze gele-
genheid in te voeren.

Over het geheel mag er in onze kerkelijke prak-
tiken wel eenige verandering worden aangebracht.
Wachten we echter rustiger tijden af om over
wenschelijke reorganisatie in deze te spreken.

Naderende beslissing.

Het is thans Donderdagmorgen 4 Maart.

De dogmatische Commissie is niet alleen met
haar rapport gereed, maar haar konklusies zijn
ook door de Generale Synode in Comité-generaal
aangenomen en vandaag zal het wel in volle Sy-
node komen.

Dit brengt ons in een zeer moeilijk parket.

Vóór het rapport is voorgelezen en de konklusies
door de Generale Synode in plenaire zitting zijn

aangenomen, kunnen wij uiteraard nog niets daar-
uit meedeelen.

Hoewel wij overstelpt zijn door indrukken, mogen
wij ze nog niet uitdrukken.

Dat is voor iemand, die een beetje journalistiek
voelt, een penitentie.

We hebben tot het allerlaatste gewacht om hier-
over te schrijven in de hoop, dat wij onze ruimte
daarvoor konden reserveeren.

Maar de ampele besprekingen hebben meer tijd
gevoerd, dan waarop aanvankelijk gerekend was.

Dus moeten we voor de zooveelste maal weer
een slot op onzen mond leggen.

De dagbladers verkeert ten deze in veel gun-
stiger konditie.

Intusschen kunnen wij ons het ongeduld van
velen in den lande goed begrijpen.

Het valt te voorzien, dat er vandaag velen naar
Assen zullen komen om de publieke zitting bij
te wonen.

Hopen we, dat wij niet teleurgesteld zullen
worden.

De konklusies.

Op het oogenblik is het ons geoorloofd over
het rapport en de konklusies te spreken.

Maar ons blad moet ter perse.

Veel kan er niet meer gezet worden.

Wij bepalen ons daarom tot de konklusies, welke
wij hier zonder commentaar opnemen.

De Synode, uitspraak doende aangaande de zaak-
Dr J. G. Geelkerken zooveel haar confessioneele zijde
betrakt,

spreekt uit:

A. Aangaande de vraag, of de Classis
Amsterdam recht had, van Dr J. G. Geel-
kerken in den zin van het Onderteeke-
ningsformulier een „nadere verkla-
ring van gevoelen te eischen":

1o. dat de zgn. preek-coupure van Dr Geelkerken
inderdaad uittalingen bevat, welke redenen gaven tot
ernstige bedenking, wij

a. daarin een vergelijking wordt gemaakt tusschen
den vorm van de openbaring aangaande den staat
der rechtheid en dien van de openbaring aangaande
den staat der heerlijkheid, die aanleiding gaf om te
vreezen, dat Dr Geelkerken aangaande het Schrift-
verhaal van Gen. 3 een opvatting voorstond, die dui-
delijke mededeelingen der Schrift zou vervagen tot
uitdrukkingen van onzekere beteekenis en daardoor
met het in art. 4 en 5 der Nederlandsche Geloofs-
belijdenis beleden gezag der Heilige Schrift niet zou
zijn overeen te brengen;

b. daarin een onderscheid wordt gemaakt tusschen
datgene, waarvan uitdrukkelijk gezegd wordt, dat het
is de goddelijke bekendmaking van een historisch feit,
het feit van den zondeval, en de bijzonderheden,
waarvan dit niet wordt gezegd, maar alleen geconsta-
teerd, dat er evenveel „verklaringen" van zijn als
geleerde uitleggers;

2o. dat deze bedenking is versterkt door het feit,
dat Dr Geelkerken in de vergaderingen der Classis
van 18 Maart en 1 April 1925 geweigerd heeft, hoe-
zeer daarop ook bij hem werd aangedrongen, een
verklaring te geven van zulk een aard, dat zij boven-
genoemde bedenking had kunnen wegnemen, terwijl
hij daartoe (indien heilgeen gevreesd werd, niet in
zijn bedoeling had gelegen) in de gegeven omstandig-
heden toch verplicht ware geweest;

3o. dat de Classis Amsterdam daarom genoeg-
zamen grond had om te verklaren, dat de „gewichtige
oorzaken van nadenken", waarvan het Onderteeke-
ningsformulier spreekt (en waaronder naar het oor-
deel der Synode niet meer is te verstaan dan dat
het noodig was om van Dr Geelkerken „nadere ver-
klaring van zijn gevoelen te eischen") aanwezig waren.

B. aangaande het door Dr J. G. Geelker-
ken ten opzichte van Gen. 2 en 3 inge-
nomen standpunt:

1o. dat door haar ernstig wordt afgekeurd de
weinig doordachte wijze, waarop Dr Geelkerken pu-
blik is opgekomen voor de mogelijkheid van een
„andere opvatting" van Genesis 2 en 3; zonder zich
deugdelijk rekenschap te hebben gegeven, of hij in
staat was, een dusdanige andere opvatting aan te
geven, die niet zou blijken neer te komen op een
ontkennen van wat door de Schrift duidelijk wordt
geleerd; en ook zonder ernstige gronden te kunnen
blijngen, waarom het noodzakelijk of wenschelijk
zou zijn, een zoodanige „andere opvatting" te aan-
vaarden;

een handelwijze, die (behalve dat ze door de manier,
waarop Dr Geelkerken hierbij de wetenschap ter sprake
bracht, aan den goeden naam der Christelijke weten-
schap afbreuk doet) het besef van het absoluut gezag
der Heilige Schrift moet verzwakken;

2o. a. dat de boom der kennis des goeds en
des kwaads, de slang en haar sprekende en de boom
des levens naar de klaarblijkelijke bedoeling van het
Schriftverhaal van Gen. 2 en 3 in eigenlijken of letter-
lijken zin zijn op te vatten, en dus zinniglijk waar-
neembare werkelijkheden waren;

en b. dat derhalve de meening van Dr Geelkerken,
als zou men disputabel kunnen stellen, of deze zaken
en feiten zinniglijk waarneembare werkelijkheden
waren zonder met het in art. 4 en 5 der Nederland-
sche Geloofsbelijdenis beleden gezag der Heilige Schrift
in strijd te komen, moet worden afgewezen;

3o. dat uit Dr Geelkerken's door hem zelf gepu-
bliceerde antwoorden aan de Classis Amsterdam en
verdere (deels in publieke geschriften, deels voor
de Synode gedane) uittalingen gebleken is, dat hij
de mededeelingen van Gen. 2 en 3 aangaande de
sub 2o genoemde zaken en feiten in haar daar
aangegeven klaarblijkelijke zin niet zonder voorbehoud
aanvaardt als grondslag van wat hij in dezen leert;

4o. dat het daarom noodig is, dat Dr Geelkerken